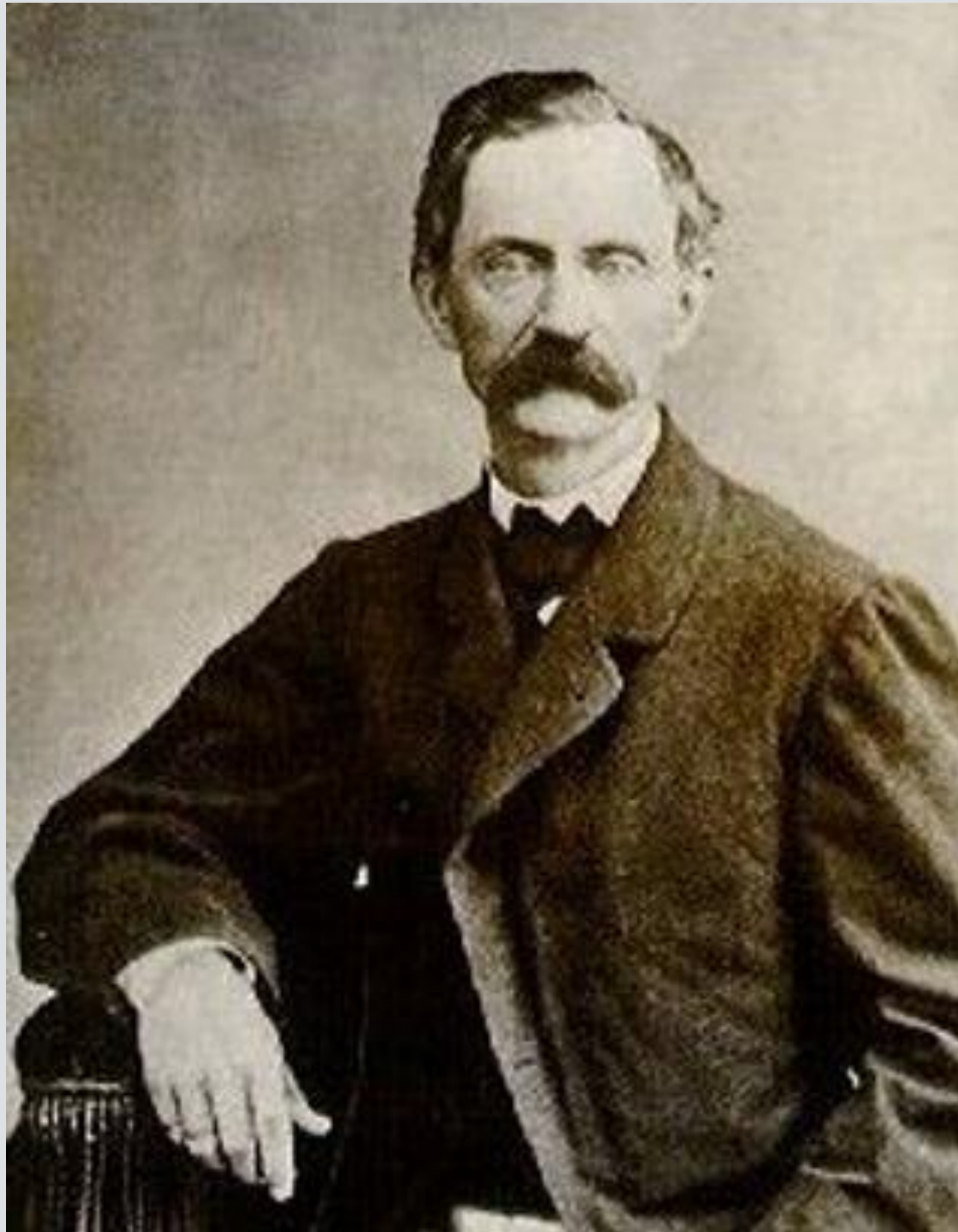

Krainy naftą i gazem płynące?
Ziemie polskie pod zaborami
w czasach nowoczesnego przemysłu

Pionierzy przemysłu – Hipolit Cegielski

- **6 stycznia 1813 urodził się Hipolit Cegielski**, legenda polskiego przemysłu, społecznik i patriota.
- Nic nie zapowiadało, że Hipolit Cegielski zostanie w przyszłości przemysłowcem. Myśli młodego Cegielskiego ciążyły raczej ku humanistyce. Studiował filologię klasyczną, literaturę, historię polski, językoznawstwo i filozofię (...).
- Po studiach na uniwersytecie berlińskim Cegielski zatrudnił się w Poznaniu jako nauczyciel. Zetknął się z doktorem Karolem Marcinkowskim, od którego przejął program pracy organicznej.

Pionierzy przemysłu – Hipolit Cegielski

- W 1846 roku władze pruskie wykryły patriotyczno-niepodległościowy spisek Ludwika Mierosławskiego. Cegielskiemu nakazano przeprowadzenie kontroli w mieszkaniach uczniów liceum, w którym uczył. Cegielski zdecydowanie się temu sprzeciwił. Uważał go za czyn niegodny nauczyciela i Polaka. Za tę decyzję został wyrzucony z pracy.
- Kariera Cegielskiego-przemysłowca rozpoczęła się skromnie, od małego sklepiku z narzędziami rolniczymi w Hotelu Bazar. Zarobione pieniądze zainwestował w kupno maszyn i otwarcie małej fabryki maszyn rolniczych. W roku 1859 fabryka zatrudniała już ponad 400 robotników. Maszyny i narzędzia Cegielskiego zyskały dużą renomę i przyczyniły się do modernizacji rolnictwa w Wielkopolsce.

Pionierzy przemysłu – Ignacy Łukasiewicz

- Nie wiemy, czy było akurat jasno, czy też był ciemny wieczór, gdy zapadła decyzja, że czternastoletni Ignacy musi iść do pracy. W domu dawnego powstańca kościuszkowskiego, niegdyś, jak w przypadku innych szlacheckich rodzin zamożnym, nie ma już więcej pieniędzy na edukację syna, jest za to czworo rodzeństwa i pojawia się wyższa konieczność.
- I tak, urodzony w 1822 r. Ignacy, po 4 latach nauki w gimnazjum, zostaje pomocnikiem w aptece w Łańcucie. Nie wiadomo, dlaczego akurat w aptece. Ale z pewnością wyższa konieczność i poświęcenie dla sprawy będą w życiu Łukasiewicza zajmowały ważne miejsce. Apteki zresztą też, z czasem coraz to nowe, w innych miastach. To w jednej z nich wyjdzie spod ręki Ignacego wynalazek, który zmieni bieg rozwoju kraju, a nawet świata.

Pionierzy przemysłu – Ignacy Łukasiewicz

- Ale zanim tak się stanie, Łukasiewicz zdąży jeszcze być konspiratorem – agentem założonego przez polskich emigrantów Towarzystwa Demokratycznego Polskiego, którego celem była odbudowa Rzeczypospolitej – i wylądować w więzieniu we Lwowie.
- Uwolniony w 1847 r., pod warunkiem pozostania tam i meldowania się na policji, rok później zaczyna pracę w aptece Piotra Mikolasha. To najlepsza apteka w mieście. A na pewno mająca, nomen omen, światłego właściciela, który swoim poparciem u władz umożliwi nowemu pracownikowi studia farmaceutyczne na uniwersytetach w Wiedniu i Krakowie. Czyżby znowu poświęcenie dla sprawy, tym razem patriotycznej, zawiodło Ignacego we właściwe miejsce?
- Bowiem to w aptece Mikolasha Łukasiewicz, wraz z Janem Zehem, nieco zapomnianym współtwórcą sukcesu, wydestyluje ropę naftową i otrzyma specyfik, który wprawdzie nie znajdzie zastosowania w farmacji, ale... przyniesie światu więcej światła. Nie wiemy, czy tamtego dnia wynalazcy byli bardziej zdziwieni, uradowani czy rozczarowani. Wiemy natomiast, że Ignacy, z pomocą blacharza Adama Bratkowskiego, konstruuje niebawem pierwszą na świecie lampę naftową. Jest 1853 rok. To narodziny przemysłu naftowego, który od tamtej pory aż do dziś będzie kształtował losy świata.

Pionierzy przemysłu – Ignacy Łukasiewicz

- I tak Ignacy miał już swój „kaganek”, by nieść go ludziom i realizować kolejne w swoim życiu misje. Rok później, po przeprowadzce do Gorlic, znajduje środki do tego szczytnego celu. 18 metrów pod ziemią. Pierwsza na świecie kopalnia ropy naftowej, wykorzystująca pionierskie na owe czasy technologie, powstaje w Bóbrce koło Krosna.
- Ropa jest wydobywana z wykorzystaniem głębokich szybów, a nie jak dotąd zbierana z wykopanych na powierzchni ziemi rowów. 4 lata po otwarciu kopalni wydobyte rośnie do 4000 litrów na dobę. Łukasiewicz buduje w okolicy destylarnie, gdzie oprócz nafty produkuje kolejne substancje: smary, asfalt, różne oleje. Otwiera wraz ze współnikami następne kopalnie i rafinerie. Przeżywa wzloty i upadki, spotykają go nieszczęścia, jak śmierć córki czy pożary w rafineriach, ale wciąż prze ku rozwojowi, wprowadza nowe technologie wiertnicze, drąży coraz głębiej i produkuje więcej.
- I tak polski aptekarz, który zobaczył w czarnej mazi potencjał, staje się szanowanym w świecie przedsiębiorcą i posiadającym ogromne pieniądze społecznikiem. Jakie ma cele i marzenia?
- „Światła, światła i pracy dla ubogiego kraju i ludu”... Łukasiewicz, zwany na Podkarpaciu „Ojcem Ignacym” tworzy szkoły ludowe, funduje stypendia uniwersyteckie, zakłada kasy brackie – tu także jest pionierem – dba o swoich pracowników, tworzy system emerytur i zapewnia im opiekę lekarską. Dzięki niemu okoliczne drogi zyskują sławę najlepszych w Galicji, powstaje kościół w Zręcinie, w innych miejscach kaplica czy zakład leczniczy.
- Łukasiewicz działa też w polityce jako poseł Sejmu Galicyjskiego. Oświata, zdrowie, praca, duchowość. Łukasiewicz nieustraszenie i bardzo świadomie wspiera rozwój ludzi i kraju w tych fundamentalnych sprawach. Nie wiemy niestety, czy ma poczucie spełnienia, czy widzi i docenia dzieło swojego życia, kiedy w wieku 60 lat umiera na zapalenie płuc.

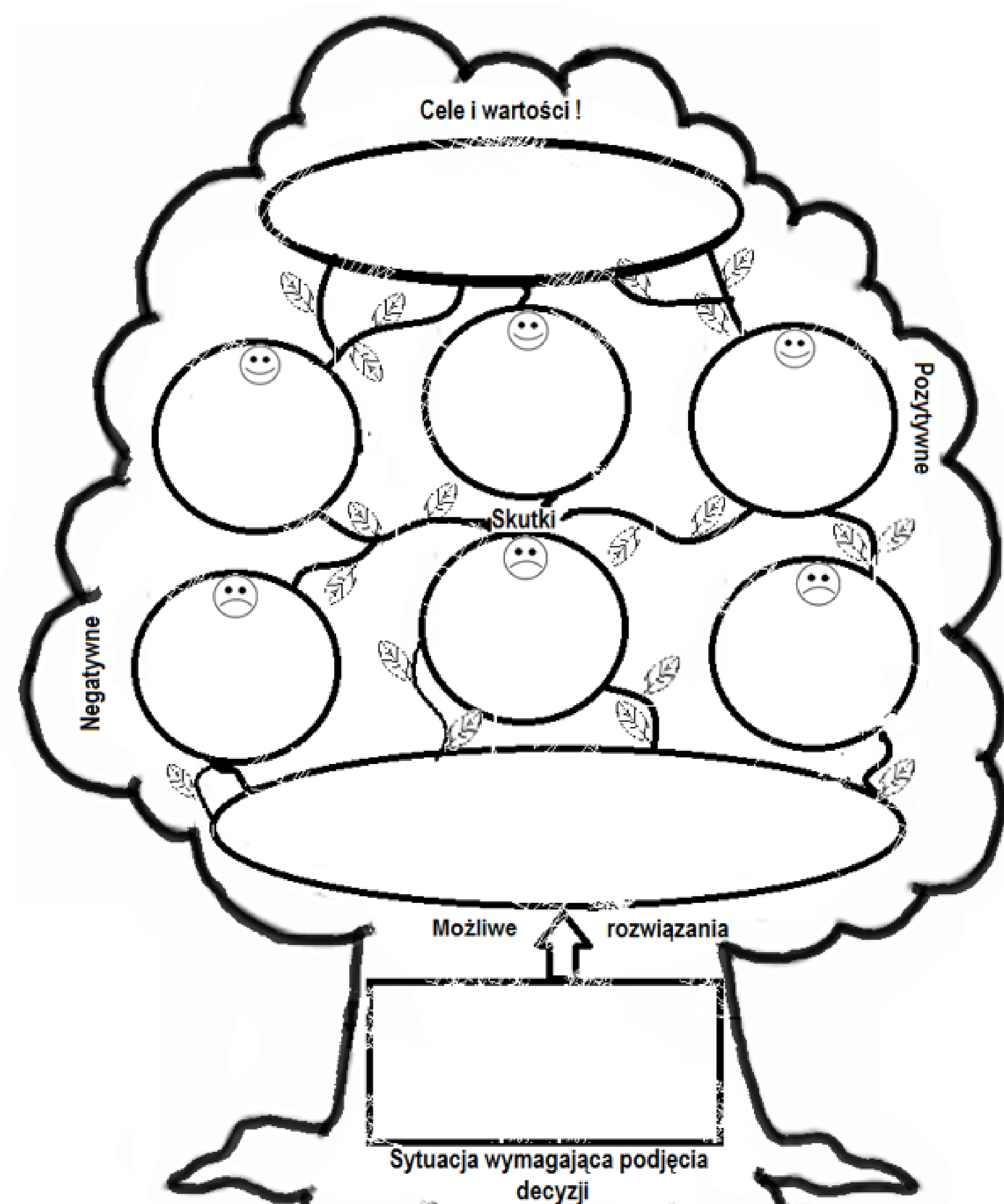
Pionierzy przemysłu – inne przykłady

- Erazm Jerzmanowski - <https://wmgaz.pl/biogramy/erazm-jerzmanowski>
 - Wacław Wolski - <https://wmgaz.pl/biogramy/waclaw-wolski>
 - Witold Zglenicki - <https://wmgaz.pl/biogramy/witold-zglenicki>
 - Eugeniusz Kwiatkowski - <https://wmgaz.pl/biogramy/eugeniusz-kwiatkowski>
 - Władysław Szaynok i Marian Wieleżyński - <https://wmgaz.pl/biogramy/wladyslaw-szaynok-i-marian-wielezynski>
-
- Blaski i cienie gazowego światła - <https://wmgaz.pl/wirtualne-wystawy/blaski-i-cienie-gazowego-swiatla>
 - Domowe sprzęty na gaz - <https://wmgaz.pl/wirtualne-wystawy/domowe-sprzety-na-gaz>
 - Historia gazownictwa: linia czasu 1684-1998 - <https://wmgaz.pl/historia-polskiego-gazownictwa/historia-gazownictwa>
 - Gazowa mapa Polski - <https://wmgaz.pl/gazowa-mapa-polski>

Co oświetli gazownia w miasteczku N***?

„Jesteście szanowanymi obywatelami miasteczka N***. Zostaliście zaproszeni do ratusza w celu omówienia ważkiej dla Waszej osady kwestii. Znana w okolicy filantropka – hrabina A***, której dalecy przodkowie wybudowali rzeczone miasteczko podarowała była właśnie miastu pewne fundusze na modernizację. Burmistrz po stosownym powitaniu zwraca się do Was tymi słowy:

»Miasteczko nasze spotkał olbrzymi zaszczyt, ponieważ znana nam wszystkim dobrodziejka, hrabina A*** po ekskursji do Anglii postanowiła wspomóc nas funduszami na wybudowanie gazowni. Obywatelom tutejszym pozostawia łaskawa hrabina decyzję, jak najlepiej wykorzystać ów nowoczesny zakład. Cóż będzie lepsze dla pożytku powszechnego? Oświetlenie **dworca kolejowego**, **szpitala miejskiego** czy **rynku i najważniejszych ulic** wokół niego? Panie i Panowie, zapraszam do dyskusji, po której nastąpi głosowanie«.”

Schemat drzewka decyzyjnego

Wpisz w korzeniach drzewa sytuację wymagającą podjęcia decyzji.

W koronie drzewa wpisz cele i wartości.

Podaj możliwe rozwiązania:

(**dworzec kolejowy**, **szpital**, **rynek i ulice**)

Następnie rozważ pozytywne i negatywne skutki.

To rozwiązanie, które najlepiej realizuje cele i odpowiada wartościom i ma najmniej skutków negatywnych – to Twoja decyzja.